

Storstrøm
J.nr. NST-422-01316
Ref. kirjo
Februar 2016

NOTAT**Vedrørende høringssvar til forslag til Natura 2000-plan 2016-2021 for Natura 2000-område N168 Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund**

Forslag til Natura 2000-plan for Natura 2000-område 168 Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund har været i offentlig høring fra den 19. december 2014 til den 10. april 2015.

Indkomne høringssvar ses på:

<http://www3.naturstyrelsen.dk/2015/natura2000/>.

Alle forslag til Natura 2000-planer er annonceret offentligt på Naturstyrelsens hjemmeside og desuden sendt i høring hos relevante myndigheder, jf. miljømålsloven § 43. Den offentlige høring er endvidere annonceret i en række landsdækkende og regionale aviser. Lodsejere med væsentlige interesser, der vil kunne berøres af et eller flere elementer i planlægningen for et Natura 2000-område, er individuelt blevet orienteret om høringen over forslag til Natura 2000-planer.

Naturstyrelsen har modtaget i alt ca. 760 høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer og mere generelle høringssvar vedrørende naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet høringsnotat – se

www.naturstyrelsen.dk/natura2000/hoeringsnotat2016-2021

Til denne Natura 2000-plan er der modtaget i alt 9 høringssvar. Svarene har især berørt følgende punkter:

- 1) Udpegningsgrundlag og områdeafgrænsning
- 2) Målsætning
- 3) Datagrundlag og tilstandsvurdering
- 4) Indsatsprogram
- 5) Trusler

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter til de overfor nævnte punkter 1 – 5. Naturstyrelsens bemærkninger hertil er anført i kursiv.

Det bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Liste over høringssvar med ID-nummer vedlægges som bilag 1. Høringssvarene kan i sin helhed læses på Naturstyrelsens hjemmeside <http://www3.naturstyrelsen.dk/2015/natura2000/>.

Bemærkninger til planforslaget

1) Udpegningsgrundlag og områdeafgrænsning

Østmøn Naturforening skriver, at Kostervig-landet bør indlemmes i Natura 2000-området, da det er et vigtigt fourageringsområde for arter på udpegningsgrundlaget, fx bredøret flagermus og hjejle. Naturforeningen opfordrer til, at rød glente optages på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, hvor der har været yngleforekomster af arten i de seneste år. Naturforeningen mener ligeledes, at det bør overvejes at medtage Leislers flagermus på udpegningsgrundlaget, da arten, som tidligere kun er konstateret én gang i Danmark, nu er registreret flere gange ved Koster.

Spørgsmål om Natura 2000-områdernes størrelse og afgrænsning er ikke omfattet af denne høring. Da områderne blev udpeget, var udpegningerne genstand for en selvstændig høring.

Alle betydende forekomster af arter eller naturtyper på direktivernes bilag er omfattet af forpligtelsen til beskyttelse i udpegede Natura 2000-områder. Udpegningsgrundlaget justeres hvert 6. år i forbindelse med den standardmæssige, nationale rapportering til EU, senest i 2012 efter en offentlig høring. Oplysningerne vedrørende rød glente vil blive inddraget i forbindelse med næste opdatering af udpegningsgrundlaget. Leislers flagermus findes ikke på habitatdirektivets bilag II og kan derfor ikke indgå som en del af udpegningsgrundlaget.

2) Målsætning

En forening efterlyser en målsætning om at sikre gunstig bevaringsstatus for naturtypen strandeng, da den er levested for en kritisk bestand af brushane på Nyord.

Vordingborg Kommune og Næstved Kommune spørger, hvorfor en række konkrete målsætninger fra Natura 2000-plan 2010 – 2015 ikke er medtaget i det foreliggende planforslag. Kommunerne spørger videre, hvad baggrunden er for ændringerne i de konkret målsatte bestandstal for rastende fugle, når man sammenligner planforslaget med den gældende Natura 2000-plan. Herunder om måltallene i den gældende plan stadig er gyldige for de arter, som ikke er målsat med konkrete bestandstal i planforslaget. Vordingborg Kommune spørger endvidere, hvorfor målsætningen for hav- og fjordterner er, at 75 % af de kortlagte levesteder bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse 1 eller 2.

Målsætningen for alle naturtyper og arter, som er omfattet af habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektivet, er i henhold til direktiverne opnåelse af gunstig bevaringsstatus. Dette gælder også naturtypen strandeng i Natura 2000-område 168. Derudover er der en konkret målsætning om levesteder for brushane.

De konkrete målsætninger, der var opstillet i første generations Natura 2000-planer, og som ikke er gentaget i de foreliggende planforslag, reflekterede det særlige fokus, der i de første planer var på 4 udvalgte sigtelinjer. Tilsvarende er der i de nye planforslag et særligt fokus på bl.a. robust natur, og der er på baggrund af et udbygget datagrundlag vedrørende fugle et udvidet fokus på mål og indsats i forhold til denne artsgruppe. Men såvel generelle som konkrete målsætninger fastlagt i forbindelse med den første generation af Natura 2000-planer er fortsat gældende for handleplanmyndighederne. Målsætningerne i de nyeste planforslag skal derfor ses som et supplement til og ikke som en afløser for de første planers målsætninger – for så vidt, de ikke omhandler det samme.

Der er for 8 trækfuglearter på nuværende tidspunkt tilstrækkeligt vidensgrundlag til at fastsætte et måltal. Målfastsættelsen er i Natura 2000-planerne efter anbefaling fra DCE foretaget ved en gennemsnitsberegning af de årlige maksimums forekomster i den bedste 6-årige periode siden fuglebeskyttelsesdirektivets tiltrædelse. De 8 arter, hvor datagrundlaget ud fra en betragtning om ensartede og kvalitetssikrede data har kunnet anvendes til at opstille måltal, er: skeand, pibeand, krikand, spidsand, grågås, kortnæbbet gås, bramgås samt sangsvane. For de øvrige trækfugle, hvor det vurderes, at der ikke er tilstrækkeligt vidensgrundlag om bestandsudviklingen, benyttes generelle formuleringer til sikring af de pågældende arters levesteder og fødegrundlag. For foreløbig 16 af de mest truede ynglefugle er der udviklet et tilstands-vurderingssystem for arternes levesteder. For de kolonirugende ynglefugle er der i planerne medtaget pejlemærker. Pejlemærkerne, der tilsvarende er beregnet ud fra 6-års perioder, er ikke egentlige målsætninger, men skal ses som en indikation på levestedernes tilstand, og skal ses som et supplement til målsætningerne.

I første plangeneration blev målsætningen fastlagt på grundlag af den absolutte maksimumsforekomst i et enkelt år efter fuglebeskyttelsesdirektivets ikrafttræden. Naturstyrelsen vurderer, at udgangspunkt i 6 års perioder giver et mere robust grundlag at planlægge ud fra. Metoderne til fastsættelse af målsætninger for yngle- og trækfuglenes levesteder, herunder målsætningen for hav- og fjordterne, kan ses nærmere beskrevet i dette notat på Naturstyrelsens hjemmeside <http://naturstyrelsen.dk/media/131252/faktuelle-faq-forslag-til-natura-2000-planer-2016-21.pdf>

Dansk Ornitologisk Forening Storstrøm skriver, at det eksakte måltal for fx klyde hviler på et mangelfuldt grundlag, idet der ikke er data siden 2009 og spørger, hvordan målsætningerne kan opfyldes, når status er så mangelfuld.

Danmarks Jægerforbund Vordingborg skriver, at der ikke findes belæg for forskelsbehandlingen i målsætningen, hvor rastebestande af nogle arter målsættes eksakt, men andre har en generel målsætning. DJ Vordingborg anbefaler, at der alternativt målsættes for blishøne og knopsvane, da forekomsten af disse arter kan bruges som et udtryk for ålegræssets udbredelse.

De data om fugle, som indberettes til EU, og som Danmark er forpligtet til at arbejde efter, bygger på minimum 12-års registreringer. Danmark har senest indberettet data i 2009 og på baggrund heraf opdateret udpegningsgrundlaget i områderne i 2013 efter de EU-retningslinjer, der gælder

herfor. For ynglefugle er der, i det omfang de er blevet overvåget, medtaget data frem til 2012 og for de tilbagevendende trækfugle data frem til og med 2009. Der skete en omfordeling af ressourcerne i overvågningsprogrammet fra 2011 for bl.a. at kunne medtage flere arter. Overvågningsfrekvensen for en række arter blev som en følge deraf sat ned. Naturstyrelsen er enig i, at forekomsten af ålegræs er en vigtig levestedsparameter for flere af de rastende vandfuglearter, fx blishøne og knopsvane. Med et udbygget vidensgrundlag skal der også målsættes for disse arter, men det vil ikke være fyldestgørende i henhold til fuglebeskyttelsesdirektivet kun at målsætte for dem.

3) Datagrundlag og tilstandsvurdering

En forening fremsender data vedrørende ynglefugle på Nyord i perioden 2011 – 2013. Foreningen har ligeledes nye data fra Ægholm, Sækkesand og Små Ægholme, hvor ynglefuglene er gået tilbage særligt siden 2004.

Danmarks Jægerforbund Vordingborg skriver, at fugletællinger generelt har den svaghed, at der ikke tages højde for fx vandstand og strømforhold, som kan have stor indflydelse på optællingsresultatet.

Østmøn Naturforening opfordrer til opbygning af større viden om områdets betydning for flagermus.

Danmarks Jægerforbund Vordingborg anbefaler, at bevaringsstatus for spættet sæl i området ændres til gunstig.

Dansk Ornitologisk Forening Storstrøm skriver, at nogle øer i fuglebeskyttelsesområdet bør kortlægges og levestedsvurderes for henholdsvis havterne og dværgterne (Maderne), splitterne (Maderne, Storeholm og Lilleholm) og klyde (Lilleø og Tærø), da arterne har ynglet eller stadig yngler her.

En forening mener, at tilstandsvurderingen er for høj på Nyord Enge for brushøne, klyde og havterne, da den bør afspejle at ræve konstant indvandrer til Nyord.

Vordingborg Kommune og Næstved Kommune kritiserer, at man ikke i planforslagets søjlediagram kan aflæse fordelingen mellem tilstandsklasser for de arealmæssigt små naturtypers vedkommende.

Datagrundlag for de yngle- og trækfugle, der indgår på Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag, er indsamlet og kvalitetssikret i forbindelse med det nationale overvågningsprogram – NOVANA. Det har været afgørende for Naturstyrelsen, at data, der anvendes til den overordnede statslige planlægning, er ensartede, landsdækkende og kvalitetssikrede data. Inddragelse af yderligere data end dem, der er fremlagt i basisanalysen, vil kunne ske i hele planlægningsfasen, ikke mindst i forbindelse med fastsættelse af konkrete forvaltningstiltag.

Optællinger af rastende fugle er udført efter standardiserede metoder, som er beskrevet i DCE's publikationer, bl.a. Videnskabelig Rapport nr. 72 og 132 "Rastende fugle i det danske reservatnetværk, del 1 og 2". En stor del af tællingerne er udført som totaltællinger. For de øvrige

har der været tale om at udføre tællinger fra en lang række faste observationspunkter, hvorved også variationer i fuglenes foretrukne opholdssteder burde være fanget ind.

Det har fra miljømålslovens vedtagelse været kendt, at der ikke ville være målrettede datasæt tilstede for alle arter og naturtyper, hvorfor det fremgår af lovbemærkningerne, at Natura 2000-planerne løbende vil blive udbygget med nye overvågningsdata. For flagermus er der endnu ikke udviklet et tilstandsvurderingssystem, som vil kunne bruges til at evaluere kvaliteten af levestederne i området.

Danmark har i 2007 og senest i 2013 indberettet bevaringsstatus for spættet sæl til EU som gunstig i bl.a. den marine baltiske region. Bestands-udviklingen i den vestlige Østersø, hvortil N168 hører, har været positiv siden de første registreringer i 1989.

Med hensyn til tilstandsvurderingen af levesteder for ynglefugle vil der i de kommende år blive kortlagt flere levesteder for de 16 hidtil tilstandsvurderede arter, ligesom Naturstyrelsen forventer, at der udvikles yderligere tilstandssystemer for andre ynglefugle. Tilstandsvurderingen er endnu ikke foretaget for brushøne. På Nyord Enge er tilstandsvurderingen moderat for havterne og god for klyde. Det er korrekt, at adgangsforholdene for ræv er en af tilstandsparametrene og at den aktuelle tilstandsvurdering bygger på antagelsen om, at den opsatte rævespærre er i drift, jf. pkt. 5.

Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret end det er tilfældet i planens figurer. For en mere detaljeret præsentation af data henvises til MiljøGis.

4) Indsatsprogram

Vordingborg Kommune og Næstved Kommune spørger, hvorfor de fire sigtelinjer fra Natura 2000-plan 2010 – 2015, som gjorde planen fokuseret, ikke er medtaget i det foreliggende planforslag. Tilsvarende hvorfor en række generelle og konkrete retningslinjer er taget ud. Kommunerne spørger, hvad der ligger i den nye retningslinje om, at kommunen "skal være særligt opmærksom på" udvalgte naturtyper.

En forening ønsker fokus på brushane, stor kobbersneppe, klyde og terner som særligt nationalt og lokalt truede ynglefugle.

Vordingborg og Næstved kommuner undrer sig endvidere over, at der ikke er basis for områdespecifikke retningslinjer om robust natur, særlig indsats for invasive arter, klima- eller lavbundsprojekt.

Indsatsen i Natura 2000-planerne 2010-15 videreføres. Hvis igangsatte projekter for planperioden 2010-15 ikke i sin helhed er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes dette at ske i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan. I de nye planer prioriteres en særlig indsats, hvor behovet vurderes at være størst, og hvor der findes ensartede, nationale data til at dokumentere dette. Se videre i det generelle høringsnotat.

Den områdespecifikke retningslinje om at være "særligt opmærksom på" specifikke naturtyper og arter afspejler disses bevaringsstatus (for naturtyperne deres arealmæssige status) i den biogeografiske region generelt. De nævnte naturtyper og arter er i stærkt ugunstig eller moderat ugunstig bevaringsstatus i den kontinentale region. Stor kobbersnepe figurerer ikke på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I og indgår således ikke i Natura 2000-planlægningen. Naturstyrelsen vurderer dog, at arten vil blive tilgodeset af forvaltningsindsatsen på linje med flere af arterne på udpegningsgrundlaget.

I forbindelse med udarbejdelse af Natura 2000-planforslagene har Naturstyrelsen på baggrund af standardiserede kriterier foretaget en screening af Natura 2000-områderne for at identificere arealer, der kunne være velegnede for en mere fokuseret indsats mht. de nævnte indsatsområder. Der blev ikke identificeret sådanne arealer i N168, hvilket dog ikke betyder, at der ikke skulle være grundlag for tilstandsforbedringer gennem sammenkædning af fragmenterede naturtypeforekomster, bekæmpelse af invasive arter el.a. Hvad angår invasive arter, er der således ikke kortlagt naturtypeforekomster med mere end 10 % arealdækning, men hvor der er registreret invasive arter, vil det typisk være omkostnings-effektivt at sætte ind med bekæmpelse på et tidligt tidspunkt – som en del af den generelle indsats.

Friluftsrådet tilslutter sig Natura 2000-planforslagets indsatsprogram herunder for lysåben natur og opfordrer til, at naturplejen ledsages af formidling.

Dansk Ornitologisk Forening Storstrøm foreslår indsatser, der handler om bekæmpelse af ræv og rotter på øer og holme, pleje af Storeholm og Lilleholm samt forbedret oplysning til brugere af området om hensyntagen til fuglene og om færdselsreglerne i vildtreservaterne.

En forening ønsker sikring af fortsat god pleje af strandenge og rigkær samt genopretning af strandenge mhp. at kunne holde ferskvand på engene om foråret.

Generelt ønskes et særligt fokus på Nyord, herunder en målrettet indsats for igen at gøre øen rævefri vha. intensiveret jagt og effektiv drift af rævespærren på Nyordbroen. En egentlig ræveforvaltningsplan for mindre brofaste øer, tilgængelige holme og vader efterlyses.

Østmøn Naturforening foreslår indsats for flagermus i form af skærpet information om hvordan dens levesteder kan / skal beskyttes og evt. forbedres.

Naturstyrelsen laver formidling af naturplejeaktiviteter mv., når det gælder styrelsens egne arealer. For så vidt angår formidling af aktiviteter på privat ejendom henvises til naturbeskyttelsesmyndigheden, som er kommunen. De øvrige ønsker og forslag til konkrete indsatser henvises til dialogen i handleplansfasen og omkring den opfølgende forvaltning.

5) Trusler

Vordingborg Kommune oplyser, at prædation fra rotter har vist sig at være et stort problem på Lilleholm og Storeholm og i Præstø Fjord.

Danmarks Jægerforbund Vordingborg mener, at krager skal ses på lige fod med andre prædatorer, og at målrettet bekæmpelse bør iværksættes.

En forening efterlyser specifikt for Nyord en monitoring af ræveindvandringen.

Vordingborg Kommune og Næstved Kommune undrer sig over, at menneskelig forstyrrelse ikke nævnes som en trussel for fuglearterne på udpegningsgrundlaget.

En forening mener, at menneskelig forstyrrelse er en mulig årsag til ynglefuglenes tilbagegang på øer og holme nord for Nyord siden 2004. Foreningen efterlyser undersøgelser af effekten af den stigende fritidsaktivitet til søs, af om de gældende adgangsregler overholdes og påpeger, at sådanne undersøgelser kan vise et behov for en indsatsplan til at imødegå forstyrrelser.

Danmarks Jægerforbund Vordingborg mener, at DCE's forstyrrelsesrapport rummer en metodefejl mht. at vurdere sælernes sårbarhed ift. sejlad. Da spættet sæl er i fremgang opfordrer forbundet til, at der ikke ændres på grænserne for de nuværende reservater for spættet sæl.

Naturstyrelsen er enig i, at prædation fra rotter, krager og også store måger lokalt kan være betydende trusselsfaktorer i forhold til ynglefugle - udover fra ræv og mink, som nævnes i basisanalysen. Rotter kan bekæmpes når som helst uden tilladelse. Krager og store måger kan reguleres i henhold til vildtskadebekendtgørelsen.

Naturstyrelsen er enig i, at ræv er en afgørende prædator på Nyord. Naturstyrelsen har som lodsejer været involveret i opsætning af en rævespærre, der desværre endnu ikke er bragt til at fungere regelmæssigt, senest pga. en ny høringsrunde. Rævene bliver typisk bortskudt, når de er på Nyord, så der findes allerede en monitoring af indvandringen, nemlig i form af jagtstatistikken. DCE har vurderet betydningen af menneskelig forstyrrelse i Natura 2000-områderne, jf. Videnskabelig Rapport nr. 52. Hovedkonklusionen, som er refereret i basisanalysen, er, at ingen af de tre ynglefuglearter på udpegningsgrundlaget for N168, som er i nationalt ugunstig bevaringsstatus, er udsat for forstyrrelse. Modsat afvises det ikke, at der kan være problemer med håndhævelsen af de gældende reservatbestemmelser. Naturstyrelsen vil som myndighed i forhold til jagt- og vildtforvaltningsloven tage skridt til skærpet håndhævelse på baggrund af konkrete anmeldelser.

Der er ikke reservater for spættet sæl i Natura 2000-område 168, og heller ikke planer om at oprette sådanne, jf. svaret under pkt. 3.

Justering af forslag til Natura 2000-plan 2016-2021 for Natura 2000-område N168 Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund

De indkomne bemærkninger har været medvirkende til, at der er foretaget justering af teksten i afsnit 1. "Natura 2000-planlægning" og afsnit 4. "Indsatsprogram" - med henblik på at præcisere videreførelse og konsolidering af indsatsen fra 1. planperiode i lyset af, at indsatsen fra den første

generation planer har haft en kortere periode til gennemførelse end forudsat. Endvidere henvises der nu under søjlediagrammerne over fordeling af tilstandsklasser for de kortlagte naturtyper, fugle- og artslevesteder til en detaljeret geografisk baseret afbildning i [MiljøGis](#).

Naturstyrelsen har i 2014 fået områdets rev genkortlagt. Det opdaterede kort fremgår af planernes MiljøGis. Kortet og arealopgørelsen, der fremgår af basisanalysen fra 2014, er ikke blevet opdateret. Kortet i MiljøGis skal lægges til grund for administrationen af området. Endelig er der indføjet manglende områdespecifik retningslinje vedrørende pleje af hedenatur.

Ingen af ændringerne i forhold til planforslaget giver anledning til fornyet høring over planforslaget, jf. miljømålslovens § 45.

Bilag 1: Indkomne høringssvar til Natura 2000-planforslag N168 Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund

- 20150421114703700 Fugleværnsfonden KOPI PJENS
- 20150412231827100 DOF Storstrøm
- 20150410230128900 En forening
- 20150410135209100 Østmøn Naturforening
- 20150409164523800 Næstved Kommune
- 20150409110336800 Guldborgsund Kommune
- 20150409102030100 Vordingborg kommune
- 20150407104854200 Friluftsrådet
- 20150407094553500 Danmarks Jægerforbund - Vordingborg